

För barn, unga och vuxna
med utvecklingsstörning

Nina Alander

**Riksförbundet för Barn, Unga och
Vuxna med utvecklingsstörning, FUB**

**REMISSVAR
2018-04-09**

Socialdepartementet

Remiss – För barnets bästa? Utredningen om tvångsåtgärder mot barn i psykiatrisk tvångsvård (SOU 2017:111).

Riksförbundet FUB är en intresseorganisation som arbetar för att barn, ungdomar och vuxna med utvecklingsstörning ska kunna leva ett gott liv. Vi är cirka 26 500 medlemmar i 150 lokalföreningar runt om i landet. Personer med utvecklingsstörning och deras anhöriga är medlemmar i FUB liksom många andra som delar vår grundsyn.

Sammanfattning

Riksförbundet FUB välkomnar utredningen om tvångsåtgärder mot barn i psykiatrisk tvångsvård som gör en översyn av tvångsåtgärder mot barn enligt LPT för att ytterligare stärka barnperspektivet och rättssäkerheten för barn som tvångsvårdas samt bidra till kvalitetsutveckling inom hälso- och sjukvården, med särskilt fokus på tvångsvården. Riksförbundet FUB har följande kommentarer till innehållet i utredningen:

Barn med utvecklingsstörning har i regel en nedsatt autonomi, ökad medfödd sårbarhet för fysiska och psykiska sjukdomar jämfört med alla andra oavsett funktionsnedsättning eller inte och gruppen har därför som en följd av detta en högre grad av psykisk ohälsa. Psykiatrisk diagnos i denna grupp kan dock vara svår och det saknas inte sällan specialistkompetens kring utredning och bemötande av denna målgrupp. Andra utvecklingsneurologiska tillstånd som till exempel autism och autismspektrumtillstånd är inte ovanligt.

Riksförbundet FUB ifrågasätter varför utredningen inte har arbetat för att ta bort bältning och isolering framförallt nu när Barnkonventionen blir svensk lag. Riksförbundet FUB ifrågasätter vidare varför utredningen inte har arbetat för att eliminera åtgärder som utsatts för stark kritik från FN:s barnrättskommitté kring bältning och isolering. Sverige är ett av få länder som tillåter bältning och isolering varav isolering av bland annat FN:s specialrapportör mot tortyr likställts med grym, omänsklig eller förnedrande behandling samt strider mot FN:s tortyrkonvention. Riksförbundet FUB kan därför inte ställa sig bakom utredningen i denna del innan dessa åtgärder helt tas bort i lagstiftningen även om de som utredningen anger endast ska användas mycket restriktivt och, enligt utredningen, i livräddande syfte och för barnets bästa. Det kommer aldrig att vara för barnets bästa att bältas och isoleras. I synnerhet inte för vår målgrupp. Utredningen menar på att det skulle vara förenat med stora risker för liv och hälsa att helt avskaffa tvångsåtgärder mot barn i den psykiatriska vården trots att FN:s barnrättskommitté samt barns och ungas egna uppfattning att användandet ska upphöra/minska drastiskt.

Riksförbundet FUB vill istället att det ställs obligatorisk och hårda krav på personal inom tvångsvården att få obligatorisk utbildning i bemötande av barn och unga med utvecklingsstörning och/eller autism, lågaffektivt bemötande och olika funktionsnedsättningar. Att medicinera, isolera eller utföra fysiska ingrepp vid ett utåtagerande beteende riskerar att skada ett barn med utvecklingsstörning och/eller autism både psykiskt och fysiskt. I slutänden leder detta enbart till ännu mer vård inom tvångsvården istället genom att åtgärderna är kontraproduktiva och inte för barnets bästa. Riksförbundet FUB anser även att det är viktigt att Sverige respekterar FN:s barnrättskommittés rekommendationer och följer dessa som landet juridiskt sett är skyldig att göra när man har skrivit på ett folkrättsligt traktat.

Riksförbundet FUB välkomnar att det i LRV införs en ny paragraf som klargör att HSL och patientlagen är tillämpliga även vid rättspsykiatrisk vård. Inom begreppet jämlik hälsa som finns stadgat i HSL ingår bland annat kompetent bemötande av personer med utvecklingsstörning.

Användningen av psykofarmaka är avsevärt högre bland personer med utvecklingsstörning inom alla ålderskategorier, dvs. både barn och vuxna. Samtidigt som risken för psykisk ohälsa är förhöjd hos personer med utvecklingsstörning och utmanande beteenden ibland kan vara ett uttryck för psykisk ohälsa så inkommer rapporter om övermedicinering för målgruppen som tyder på att bakomliggande orsaker till utskrivning av psykofarmaka inte beror på psykisk ohälsa utan istället på själva funktionsnedsättningen. Istället för att använda sig av pedagogiska metoder för dessa personer medicineras de ”bort”. För personer med icke utmanande beteenden finns en hög frekvens av psykisk ohälsa som istället kommer till uttryck i apati och depressioner med ibland livshotande tillstånd. Även om medicinering mot depression hjälper ett tag så finns det idag oftast inte kompetens att utreda bakomliggande faktorer som har utlöst den psykiska ohälsan vilket oftast innebär att personen så småningom återfaller i psykisk ohälsa eller får en rebound effekt med värre konsekvenser.

Rapporter återkommer regelbundet till FUB om att det kan vara omöjligt att få tag i psykologer som kan hantera och göra en adekvat utredning och bedömning av personer med utvecklingsstörning vilket leder till att personen inte får en rätt ställd diagnos och därmed inte heller rätt hjälp och stöd för sin psykiska ohälsa.

Utredningen pekar på att en förutsättning för att vara delaktig i sin vård är att få information om sitt tillstånd, sina rättigheter och om de insatser som finns att tillgå i hälso- och sjukvården. Riksförbundet FUB vill i detta sammanhang peka på att tillgänglig information inom hälso- och sjukvården är ett stort problem för vår målgrupp. Det är viktigt att personal som ger information till ett barn med utvecklingsstörning, dels ger informationen på lättläst svenska men också förvissas sig om att denne förstått vad den har blivit informerad om och kan ta informerade beslut.

Riksförbundet FUB välkomnar att det införs en ny paragraf i LPT som uttryckligen kommer att stadga att barn inte får vårdas tillsammans med vuxna.

För Riksförbundet FUB

Lillemor Holgersson
Ordförande

Riksförbundet för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning (FUB)